

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ БІОТЕХНОЛОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

«_25_»_березня__2025 р.

ПРОГРАМА

**додаatkового вступного випробування
для здобуття ступеня Доктор філософії
на основі ступеня освіти Магістр НРК 7**

Галузь знань	D «Бізнес, адміністрування та право»
Спеціальність	D1 «Облік і оподаткування»
Освітньо-наукова програма	«Облік і оподаткування»

Харків – 2025

Програма додаткового вступного випробування для здобуття ступеня Доктор філософії на основі ступеня освіти Магістр (освітньо-кваліфікаційний рівень спеціаліст) НРК7 галузі знань D Бізнес, адміністрування та право спеціальності D1 Облік і оподаткування (освітньо-наукова програма «Облік і оподаткування») [Електронний ресурс] / [укл. Кащена Н. Б., Василішин С. І., Акімова Н.С., Янчева Л.М.]. Харків : ДБТУ, 2025. 12 с. – назва з тит. екрана: <https://biotechuniv.edu.ua/nauka/viddil-doktoranturi-ta-aspiranturi/vstupnykam/>

Програму затверджено на засіданні кафедри обліку, аудиту та оподаткування ДБТУ

Протокол № _____ від «_____» _____ 2025 року

Гарант освітньої програми: д.е.н., проф. Н.Б. Кащена

ЗМІСТ

Вступ.....	4
Перелік програмних питань додаткового вступного випробування.....	5
1. Економічна теорія (мікро- та макроекономіка).....	5
2. Бухгалтерський облік.....	6
3. Податкова система.....	7
Критерії оцінювання.....	7
Список рекомендованих джерел.....	9

ВСТУП

Програма додаткового вступного випробування призначена для осіб, які вступають до аспірантури Державного біотехнологічного університету за освітньо-науковою програмою «Облік і оподаткування» (спеціальність D1 Облік і оподаткування галузі знань D Бізнес, управління та право) на основі здобутого ступеня магістра або освітньо-кваліфікаційного рівня спеціаліста (НРК7) за іншою спеціальністю. Програма розроблена відповідно до чинного законодавства України та Правил прийому до Державного біотехнологічного університету у 2025 році, затверджених рішенням Вченої ради ДБТУ (протокол № 7 від 18 березня 2025 року), із змінами, внесеними рішенням Вченої ради (протокол № 10 від 28 травня 2025 року).

Мета додаткового вступного випробування – перевірка наявності у вступників базових економічних знань та їх здатності орієнтуватися в актуальних проблемах науки і практики в сфері обліку і оподаткування.

Головним завданням проведення додаткового вступного випробування є оцінка:

- знань ключових економічних концепцій, необхідних для опанування освітньо-наукової програми «Облік і оподаткування»;
- здатності аналізувати сучасні тенденції у сфері обліку і оподаткування та оцінювати їхній вплив на діяльність підприємств;
- аналітичних навичок і вміння формулювати обґрунтовані висновки й управлінські рекомендації в сфері бухгалтерського обліку та податкової політики.

Змістове наповнення програми додаткового вступного випробування охоплює перелік питань із дисциплін: «Економічна теорія (мікро- та макроекономіка)», «Бухгалтерський облік» та «Податкова система». Результатом вивчення зазначених дисциплін вступниками має бути володіння базовими економічними знаннями, розуміння ключових принципів бухгалтерського обліку та податкової системи, здатність аналізувати сучасні тенденції у сфері обліку і оподаткування, а також уміння формулювати обґрунтовані висновки та пропозиції для прийняття управлінських рішень у професійній діяльності.

Додаткове вступне випробування проводиться фаховою атестаційною комісією, створеною наказом ректора ДБТУ, у формі співбесіди на платформі Zoom відповідно до регламенту роботи приймальної комісії університету. Під час співбесіди оцінюється правильність, повнота та логічність відповідей вступника. Інформація про результати додаткового вступного випробування оголошується вступникам в день його проведення.

Змістовно-методичне забезпечення додаткового вступного випробування здійснюють науково-педагогічні працівники профільних кафедр ДБТУ, що гарантує об'єктивність оцінки рівня підготовки вступників.

ПЕРЕЛІК ПРОГРАМНИХ ПИТАНЬ ДОДАТКОВОГО ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ

Питання з дисципліни «Економічна теорія (мікро- та макроекономіка)»

1. Предмет і методи мікроекономічного аналізу: позитивна та нормативна мікроекономіка.
2. Економічні блага, обмеженість ресурсів та проблема вибору в господарській діяльності.
3. Теорія споживчого вибору: аксіоми уподобань, криві байдужості, бюджетне обмеження.
4. Оптимізаційна поведінка споживача: модель корисності та її емпіричні вимірники.
5. Теорія виробництва: виробнича функція, ізокванти та ізокошти.
6. Теорія витрат підприємства: короткостроковий та довгостроковий періоди.
7. Еластичність попиту та пропозиції: методи вимірювання та економічна інтерпретація.
8. Ринкові структури: досконала конкуренція, монополія, монополістична конкуренція, олігополія.
9. Зовнішні ефекти та суспільні блага: мікроекономічні механізми їх врахування.
10. Економіка інформації: асиметрія інформації, принципал–агент, сигнальні моделі.
11. Мікроекономічні основи поведінки фірми в умовах ризику та невизначеності.
12. Роль інституцій у мікроекономічному аналізі: транзакційні витрати та контракти.
13. Цілі функціонування та основні напрями діяльності підприємства. Класифікація підприємств за видами.
14. Виробнича структура та система управління підприємством.
15. Інвестиції підприємства: сутність, класифікація та основні характеристики.
16. Предметне поле, методологія та основні функції макроекономіки.
17. Валовий внутрішній продукт, валовий національний продукт та система національних рахунків.
18. Номінальний і реальний ВВП: сутність, розрахунок та економічна інтерпретація.
19. Сукупний попит і сукупна пропозиція: сутність, фактори формування та взаємодія.
20. Макроекономічна рівновага: зміст та основні елементи.
21. Економічні цикли, інфляція та безробіття: взаємозв'язок та вплив на економіку.
22. Фази економічного циклу та причини коливань ділової активності.

23. Види безробіття та методи розрахунку його рівня.
24. Інфляція: економічна природа, типологія та методи вимірювання.
25. Фіскальна політика: види, цілі та оцінка ефективності.
26. Вплив державного боргу та дефіциту бюджету на економічний розвиток.
27. Гроші та банківська система: сутність і роль у реалізації грошово-кредитної політики.
28. Грошовий ринок і грошово-кредитна політика: цілі, види та інструменти.
29. Механізм мультиплікатора та акселератора в макроекономіці.
30. Платіжний баланс та валютний курс: структура, методи регулювання та фактори формування.

Питання з дисципліни «Бухгалтерський облік»

1. Предмет, об'єкти та метод бухгалтерського обліку: сутність та взаємозв'язок.
2. Класифікація бухгалтерського обліку та його вимірники.
3. Функції бухгалтерського обліку та вимоги, що ставляться до облікової інформації.
4. Користувачі даних бухгалтерського обліку та їх інформаційні потреби.
5. Елементи методу бухгалтерського обліку: характеристика та практичне значення.
6. Бухгалтерський баланс: економічна сутність, структура та етапи складання.
7. Активи, зобов'язання та власний капітал: сутність, характеристика та взаємозв'язок.
8. Подвійний запис: сутність, обґрунтування та роль у системі бухгалтерського обліку.
9. Рахунки бухгалтерського обліку: призначення, структура та класифікація.
10. Синтетичні та аналітичні рахунки: функції, взаємозв'язок і практичне застосування.
11. Види господарських операцій та їх класифікація в системі бухгалтерського обліку.
12. Документ і документування: сутність, види та роль в обліковому процесі.
13. Первинні документи: поняття, значення та класифікація.
14. Поняття документа та документування: класифікація та характеристики документів.
15. Інвентаризація: завдання, порядок проведення та види.
16. Облікова політика підприємства: зміст, цілі та вплив на достовірність облікової інформації.
17. Методи контролю та перевірки правильності облікових записів.
18. Принципи відображення доходів та витрат у бухгалтерському обліку.

19. Формування фінансового результату підприємства та його відображення в обліку.

20. Принципи підготовки і використання фінансової інформації для прийняття управлінських рішень.

Питання з дисципліни «Податкова система»

1. Податкова система: сутність, функції та завдання в економіці держави.
2. Структура податкової системи: класифікація податків і зборів.
3. Основні принципи побудови податкової системи.
4. Прямі та непрямі податки: сутність, відмінності та приклади.
5. Податок на доходи фізичних осіб: об'єкт, ставка та порядок нарахування.
6. Податок на прибуток підприємств: принципи обчислення та сплати.
7. Податок на додану вартість (ПДВ): механізм нарахування, звітність та відшкодування.
8. Акцизи: сутність, об'єкти оподаткування та ставки.
9. Рентні платежі: об'єкти, порядок нарахування та сплати.
10. Мито: види, принципи справляння та економічне значення.
11. Екологічний податок: сутність, об'єкти та цілі його застосування.
12. Місцеві податки та збори: види, порядок справляння та роль у бюджеті.
13. Спрощена система оподаткування (єдиний податок): критерії, ставки та пільги.
14. Платники податків: категорії, обов'язки та права.
15. Податкове планування: значення та основні методи.
16. Податковий контроль і адміністрування: форми, органи та механізми.
17. Податкова звітність: види, строки подання та особливості складання.
18. Податкові пільги та стимули: види та умови застосування.
19. Відповідальність за порушення податкового законодавства.
20. Взаємозв'язок податкової системи з економічною та бюджетною політикою держави.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

Додаткове вступне випробування передуватиме фаховому вступному випробуванню, має кваліфікаційний характер та проводиться у формі співбесіди. Співбесіда передбачає відповідь вступника на два програмні питання з різних дисциплін, які визначаються фаховою атестаційною комісією і потребують повного, логічно структурованого та аргументованого викладу.

Для успішного складання додаткового вступного випробування і допуску до фахового вступного випробування вступник повинен продемонструвати знання, розуміння та вміння застосовувати комплекс економічних, облікових і податкових знань, що становлять основу професійної підготовки та необхідні

для здійснення подальшої наукової діяльності.

Відповіді вступника на кожне питання окремо оцінюються приймальною комісією за єдиними критеріями з використанням наступної бальної шкали:

– **90–100 балів** – відповідь повна, логічно структурована, демонструє ґрунтовні знання теоретичних положень та практичних аспектів, містить власний аналіз, аргументовані висновки та практичні рекомендації; вступник правильно використовує професійну термінологію;

– **70–89 балів** – відповідь достатньо повна та логічна, охоплює основні знання теорії та практики, демонструє аналітичні навички, але з незначними недоліками в деталізації або аргументації; термінологія використана в цілому правильно;

– **50–69 балів** – відповідь неповна або частково структурована, містить базові знання, демонструє обмежені аналітичні здібності, висновки та рекомендації слабо аргументовані; можливі помилки в термінології;

– **0–49 балів** – відповідь недостатня, фрагментарна або без логічної структури, не відображає базових знань та практичних навичок, аналіз та висновки відсутні або некоректні; термінологія використана неправильно або відсутня.

Максимальна кількість балів, яку може набрати вступник за результатами додаткового вступного випробування становить 200 балів. Оцінювання додаткового вступного випробування здійснюється за двобальною шкалою: «зараховано» або «не зараховано» (табл. 1).

Таблиця 1
Відповідність балів двобальній оцінці

Кількість отриманих балів	Оцінка за двобальною шкалою
100-200 балів	Зараховано
0-99 балів	Не зараховано

Вступник, який отримав на додатковому вступному випробуванні оцінку «не зараховано», що становить менше 100 балів за 200-бальною шкалою, не допускається до складання до фахового вступного випробування і втрачає право брати участь у конкурсному відборі. В іншому випадку вступник допускається до складання до фахового вступного випробування і конкурсу, але отриманий бал за додаткове вступне випробування не враховується у загальному конкурсному балі.

Під час співбесіди вступник подає аркуш усної відповіді, у якому письмово зазначає основні тези своєї відповіді, обґрунтовує ключові положення та висновки. Члени фахової атестаційної комісії використовують аркуш для оцінювання повноти, точності та логічності відповідей, а також для фіксації додаткових запитань і коментарів. Після завершення співбесіди аркуш підписується вступником та членами комісії. Вступник отримує інформацію про результати додаткового випробування у день його проведення.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНИХ ДЖЕРЕЛ

Нормативно-правові акти України

1. Конституція України від 28.06.1996 р. № 254к/96-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр>
2. Податковий кодекс України від 02.12.2010 р. № 2755-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>
3. Кодекс України про адміністративні правопорушення від 07.12.1984 р. № 8073-X. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80731-10>
4. Бюджетний кодекс України від 21.06.2001 р. № 2542-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2456-17>
5. Господарський кодекс України від 16.01.2003 р. № 436-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15>
6. Земельний кодекс України від 25.10.2001 р. № 2768-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2768-14>
7. Кримінальний кодекс України від 05.04.2001 р. № 2341-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14>
8. Митний кодекс України від 11.07.2002 р. № 92-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4495-17>
9. Цивільний кодекс України від 16.01.2003 р. № 435-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15>
10. Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» від 16.07.1999 №996-XIV (зі змінами та доповненнями). URL: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=996-14>
11. Закон України «Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб - підприємців та громадських формувань» від 15 травня 2003 р. № 755-IV. URL: <http://zakon.rada.gov.ua>
12. Закон України «Про електронні документи та електронний документообіг» від 22 травня 2003 р. № 851-IV. URL: <http://zakon.rada.gov.ua>
13. Нормативно-правове забезпечення бухгалтерського обліку в підприємницькій сфері: Національні положення (стандарти) бухгалтерського обліку. Плани рахунків. Форми фінансової звітності. Інші нормативно-правові акти з бухгалтерського обліку у підприємницькій сфері. URL: <https://mof.gov.ua/uk/nacionalni-polozhennja1>

Економічна теорія (мікро- та макроекономіка)

14. Андрусь О. І. Мікро- та макроекономіка: навчальний посібник. Київ: КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2022. 325 с. URL: <https://ela.kpi.ua/server/api/core/bitstreams/c47643b5-463e-4128-8977-e88f7b96f947/content>
15. Білецька Л.В., Білецький О.В., Савич В.І. Економічна теорія: політекономія, мікроекономіка, макроекономіка. Підручник. 2-ге вид. перероб. та доп. К.: Центр учбової літератури, 2019. 688 с.

16. Васильєв С. В., Кобець Є. А., Масляєва О. О.. Мікроекономіка : навч. посіб. Дніпро: ДДАЕУ, 2024. 310 с. URL: <https://surl.li/qmkjum>
17. Галушка З.І., Бойда С.В., Клевчик Л.Л. Мікро- та макроекономіка: теорія і практика : підручник. Чернівці : Чернівець. нац. ун-т ім. Ю. Федьковича. 2024. 388 с. URL: <https://surl.li/qizukm>
18. Економічна теорія : підручник : у 2 ч. Ч. 2 Макроекономіка / В. Д. Лагутін, К. М. Ніколаєць, Т. А. Щербакова та ін.; за ред. В. Д. Лагутіна. 2-ге вид., доопр., перероб. Київ : Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2021. 328 с.
19. Економічна теорія: підручник : у 2 ч. Ч. 1 Мікроекономіка / В. Д. Лагутін, Ю. М. Уманців, К. М. Ніколаєць, та ін.; за ред. В. Д. Лагутіна. 2-ге вид., доопр., перероб.– Київ : Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2021. 396 с.
20. Задоя А.О., Задоя О.А. Мікроекономіка: навчальний посібник. Дніпро: Університет імені Альфреда Нобеля, 2021. 148 с. URL: <https://ir.duan.edu.ua/server/api/core/bitstreams/f0d386ea-4c9e-4986-902a-dfe037f2b8db/content>
21. Каменева Н.М., Косич М.В., Александрова О.Ю., Мозгова О.Т. Мікроекономіка: навч. посібник . Харків: УкрДУЗТ, 2022. 305 с.
22. Канцір І. А., Кліпкова О. І., Іванець Л. В. Макро-мікроекономіка : від теорії до практики : навч. посіб. Львів : Новий світ-2000, 2021. 444 с.
23. Макро- та мікроекономіка: навчальний посібник / Бріль М. С., Кліменко О. М., Литвиненко А. В. та ін.; за заг. ред. М. А. Мащенко. Харків: ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2021. 214 с. URL: <https://surl.li/vzngjw>
24. Мартин О.М. Економічна теорія (мікроекономіка, макроекономіка). Ч.1. Мікроекономіка: навчальний посібник. Львів : ЛДУ БЖД, 2024. 321 с. URL: <https://surl.lu/uchmhu>
25. Мікроекономіка : підручник / За заг. ред. А.І. Ігнатюк. Київ : Видавництво Ліра-К, 2023. 420 с.

Бухгалтерський облік

26. Аніщенко Г. Ю., Мельник Л. Ю., Підлубна О. Д. Бухгалтерський облік (загальна теорія): схеми, таблиці, приклади: навч. посібник. Умань: Видавець «Сочінський М. М.», 2024. 100 с.
27. Бухгалтерський облік у виробничих та агросервісних кооперативах: підручник. 3-тє вид., перероб. та допов / В. Я. Плаксієнко, Т. Г. Камінська, Т. Г. Маренич, С. В. Скрипник, М. І. Гордієнко, О. В. Ільчак, О. С. Ткаченко, О. В. Чернецька / За ред. В.Я. Плаксієнка. Київ: Вид-во «SBA Print», 2022. 508 с.
28. Бухгалтерський облік: навч. посіб. /Н.С. Акімова, О.О. Говоруха, Л.О. Кирильєва, Т.О. Євлаш. Х.: ХДУХТ, 2019. 182 с. URL: <http://dspace.luguniv.edu.ua/xmlui/handle/123456789/7177>
29. Бухгалтерський облік: навчальний посібник / В. М. Краєвський, О. П. Колісник, Н. В. Гуріна та ін. Ірпінь: Університет ДФС України, 2021. 388 с.
30. Клим Н.М. Бухгалтерський облік: підручник, 2-е видання, перероблене і доповнене. Львів : Галицька видавнича спілка, 2021. 428 с.

31. Крисоватий А.І., Панасюк В.М., Мельничук І.В. Основи обліку і оподаткування: підручник (е-видання). Тернопіль: ЗУНУ, 2023. 565 с. URL: <http://dspace.wunu.edu.ua/handle/316497/48317>
32. Кулинич М. Б. Бухгалтерський облік. Загальна теорія: конспект лекцій. Луцьк : Волинський національний університет імені Лесі Українки, 2024. 94 с.
33. Лобода Н.О., Чабанюк О.М. Бухгалтерський облік: навчальний посібник. Київ: Алерта, 2022. 224 с. URL: https://alerta.kiev.ua/img/cms/PDF/Chabanuk_Buh_oblik_22_Zmist.pdf
34. Облік і звітність в оподаткуванні: навчальний посібник для студентів закладів вищої освіти спеціальності 071 «Облік і оподаткування». М.Т. Теловата, В.П. Пантелеєв, К.В. Безверхий, О.О. Григоревська, С.І. Ковач, О.А. Юрченко. К.: НАСОА, 2019. 506 с.
35. Панасюк В.М., Мельничук І.В., Мужевич Н.В. Бухгалтерський облік: навчальний посібник. Тернопіль, 2020. 328 с. URL: <http://dspace.wunu.edu.ua/handle/316497/37678>
36. Рязанова Н. О. Бухгалтерський облік : навчально-методичний посібник. Старобільськ : ДЗ «ЛНУ імені Тараса Шевченка», 2022. 287 с.
37. Ткаченко Н. М. Бухгалтерський (фінансовий) облік, оподаткування та звітність: Підручник. 7-ме вид. доп. і перероб. К.: Алерта, 2016. 928 с.

Податкова система

38. Біляк Ю.В., Тітенко З.М. Податкова система : навч. посіб. / Нац. у-т біоресурсів і природокористування України. Київ: НУБіП України, 2021. 633 с.
39. Гречко А.В. Податкова система: конспект лекцій. Київ: КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2022. 119 с. URL: https://drive.google.com/file/d/1LhTU3B_XHQ52zYijj7YZyPnPcyDTbr_k/view
40. Кузь В.І. Податкова система: навч. посіб. Чернівці: Чернівець. нац. ун-т ім. Ю. Федьковича, 2022. 240 с. URL: <https://files.znu.edu.ua/files/Bibliobooks/Inshi81/0061511.pdf>
41. Матвійчук Н. М. Податкова система: конспект лекцій (електронне видання). Луцьк: Волинський національний університет імені Лесі Українки, 2023. 130 с. URL: https://evnuir.vnu.edu.ua/bitstream/123456789/23206/1/PS_kl.pdf
42. Податкова система : навч. посіб. / В. Л. Андрущенко, В. О. Осмятченко, Я. О. Ізмайлов, [та ін.] ; Ун-т держ. фіск. служби України. Ірпінь : Ун-т ДФС України, 2020. 492 с. URL: <https://ir.dpu.edu.ua/handle/123456789/655>
43. Податкова система: навч. посіб. / [Волохова І. С., Дубовик О. Ю., Слатвінська М. О. та ін.]; за заг. ред. І. С. Волохової, О. Ю. Дубовик. Харків: Видавництво «Діса плюс», 2019. 402 с. URL: <https://financial.lnu.edu.ua/wp-content/uploads/2019/09/Podatкова-systemanavchal-nyy-posibnyk.pdf>
44. Самусевич Я. В., Височина А. В. Податкове планування та основи податкової оптимізації : навчальний посібник. Суми : Сумський державний університет, 2021. 344 с.

45. Томнюк Т. Л. Податкова система: навчальний посібник. Чернівці: ЧТЕІ ДТЕУ, 2022. 324 с. URL: http://chtei-knteu.cv.ua/ua/content/download/nayka/monography/tomnjuk_2022.pdf

Навчальне електронне видання
комбінованого використання
можна використовувати в локальному та мережному режимах

КАЩЕНА Наталія Борисівна
ВАСИЛІШИН Станіслав Ігорович
АКИМОВА Наталія Сергіївна
ЯНЧЕВА Ліана Миколаївна

ПРОГРАМА

додаткового вступного випробування
для здобуття ступеня Доктор філософії
на основі ступеня освіти Магістр НРК 7

Галузь знань	D «Бізнес, адміністрування та право»
Спеціальність	D1 «Облік і оподаткування»
Освітньо-наукова програма	«Облік і оподаткування»

Відповідальний за випуск зав. кафедри обліку, аудиту та оподаткування
д-р екон. наук, проф. Н. Б. Кащена

Авторська редакція